

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

31. An qui habet indultum Oratorii privati in domo, possit illud erigere in villa, ut quando est ibi, audiat Missam? Et quid sentiendum est de Episcopis in rure? Ex p. 9. tr. 1. res. 22.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

vt eipfmodi situs moraliter iudicaretur duæ diuersæ domus (quales essent si singulæ habitationes haberent suas ianuas, suaque atria, & similia, quamuis vtraque conueniret in vnam amplam ianuam quoad exitum, vel in vnum commune atrium) putarent dictam clausulam non obstatæ posteriori impetranti, quia nunc secunda concessio non esset pro eadem moraliter domo. Certè si duæ familiæ habitarent Romæ in palatio Vaticano, altera ab altera distinctis in locis, non mihi viderentur esse indicanda habitare in eadem domo: quod igitur ibi euenit propter amplitudinem Palatii, etiam alibi poterit euenire, vbi ea esset amplitudo, vt sufficere ad distinguendas duas domos prudens vir sine furo, & fallacia iudicaret. Hæc Tambur. Sicut etiam hic Lectori iudicandum relinquo, an si aliquis Cardinalis maneret in domo Patris, vel Fratris in habitatione separata vulgo *Appartato* seu *Quarto*, in quo Oratorium erexitset, aut inquam si Pater, aut Frater obtineret licentiam à S. D. N. erigendi in domo sua Oratorium talis licentia esset inualida, stante clausula apponi solita, de qua superius diximus; videlicet dummodo in eadem domo celebrandi licentia, quæ adhuc daret, alteri concessa non fuerit.

8. Et negatiue respondendum videtur, nam Pontifex, vt patet ex dictis verbis, loquitur de licentiis specialiter, & ex priuilegio particulari petentibus à se, vel à prædecessoribus concessis: Sed in nostro casu Cardinales, non ex licentia speciali alicuius Pontificis, sed de iure, & ex priuilegio generali non per sonæ, sed dignitati concessæ, Oratoria erigunt, ergo non includuntur in dicta clausula *Dummodo*, &c. quia eius verba ipsis adaptari non possunt cum non ex licentia, vt diximus speciali, sed de iure ordinario in Oratoriis celebrare competit, quæ quidem multum differunt à priuatis Oratoriis de quibus est sermo; nam in istis quis audiens Missam in die festo non satisfacit præcepto; in Oratoriis verò Cardinalium satisfacit; in istis possunt celebrari Missæ ad libitum, in illis vna tantum, Oratoria Cardinalium non egent Episcoporum approbatione, nec eorum arbitrio duratura sunt. Item in ipsis Missa celebrari potest in die Paschæ, Resurrectionis, Pentecostes, Natiuitatis, &c. quæ omnia non procedunt in priuatis Oratoriis de quibus loquimur. Et alios casus possem adducere in quibus apparet differentia inter Oratoria Cardinalium, & quæ aliis conceduntur per breuia particularia. Ergo signum euidentis est, clausulam superius positam non comprehendere Cardinalium Oratoria, sed loqui tantum de Oratoriis eiusdem generis, quæ ex Dataria per licentias particulares à Sanctissimo expediuntur, non de Oratoriis Cardinalium quibus ius commune præbet hoc priuilegium, & quæ non priuata capellæ, sed publicæ dicenda sunt, vt de illis Eminentissimus Dominus meus Card. de Lugo, quando erat in Societ. Iesu in quadam epistola directa ad Eminentiss. Dominum meum Card. Brandicum testatur, quam originaliter me vidisse testor, & alibi per extensum apposit.

9. Dicendum itaque videtur in casu proposito validam esse licentiam obtentam à Patre pro Oratorio priuato domus suæ, etiam si in dicta domo habitet Cardinalis filius qui aliud Oratorium pro se erectum haberet; Et hæc dicta esse volo secluso stylo Curia Romanæ, & praxis Dataria: nam si extaret in contrarium, ab ipsis recedendum minimè putarem.

10. Notandum est hic obiter, posse Episcopum concedere licentiam erigendi Oratorium pro celebrandis Missis in cortili alicuius rursi extra domum in qua est habitatio. Ita Riccius p. 4. dec. 79. qui citat Nauarrum, Idem docet Pater Bardi *vbi supra* §. 10. num. 5. 1. qui citat Pasqualigum, & Lezanam. Ratio est, quia tum in Tridentino tum in illa epistola Sacrae Congre-

gationis, ex iussu Pauli quinti prohibetur Sacram fieri in Oratoriis quæ sunt intra domesticos parietes vbi habitant seculares, quod præcipue ob indecentiam vitare voluit Pontifex, quando verò sunt extra habitationem, cessat illa ratio motiua prohibitionis, indecentia videlicet illa: & quia, vt suppono ingressus aperitur, vt fideles possint Sacro interesse, idcirco talia Oratoria non intelliguntur comprehensa in decretis illis.

RESOL. XXXI.

An qui habet indulgentiam Oratorii priuati in domo possit aliud erigere in villa, vt quando est ibi, audiens Missam?

Et quid sentiendum est de Episcopis in rure? Ex p. 9. tit. 1. Ref. 12.

§. 1. DE Episcopo affirmatiue respondet Pater Aueria de Sacram. Euchar. q. 11. sect. 14. §. 5. vbi licet ait: Poterant, & solebant Episcopi, etiam post decretum Concilij, concedere secularibus, vt in priuatis suis Aediis aptarent Oratorium peculiariter ad hunc sacrum vsum, & ab aliis domesticis vibus liberum, in eoque Missa celebrari posset. Quia Concilium indicabat Episcopis, ne celebrari permitterent extra Oratoria ab ipsis ad hunc sacrum vsum designata. Sed nõ prohibebat, quominus etiã in priuatis domibus designarent talia Oratoria in quibus celebrari possint. At iam ab anno 1615. Paulus V. Summus Pontifex hanc facultatem abstulit Episcopis, & Sedi Apostolicæ reseruauit per litteras ad eos omnes directas iussu Sanctissimi ab Horatio Card. Lancell. quas refert Gauguis in rub. Missalis p. 1. tit. 20. Quibus tamen non est ablatâ facultas habendi tale Oratorium ad celebrandum in proprio palatio ipsius Episcopi vel etiam in domo rurali, quia non censetur domus priuata. Ita ille: & ante illum Portel. in resp. Regular. tom. 1. part. 3. casu 20. num. 6.

2. Sed difficultas est de secularibus, qui ex licentia particulari habent indultu audiendi Missam in Oratorio domus suæ. Et affirmatiue videtur prima facie respondendum, si dicta Oratoria designentur, & approbentur ab Episcopo loci, quia licet Breue Pontificis asserat, vt in priuato domus tuæ Ciuitatis v. g. Florentiæ Oratorio &c. tamè qui habitat in villa, dicitur habitare moraliter in Ciuitate, & domus Ciuitatis, ac domus ruralis sicut & Oratorium in domo Ciuitatis, & in domo rurali licet materialiter sint duæ domus, & duo Oratoria, tamen formaliter dici possunt vna domus, & vnum Oratorium, quia sunt eiusdem domini, & quando celebratur in vno, non celebratur in alio. Confirmatur exemplo Episcoporum: qui licet (vt supra diximus) non possunt habere nisi vnum Oratorium in eorum Palatiis; tamen conceditur eis, vt etiam habere possint in rure.

3. Sed ego olim de hoc casu interrogatus, (quem apud neminem pertractatum inueneram) negatiue respondi, eò quod Summus Pontifex nunquam per vnum Breue concedit facultatem, vt possit celebrari Missa in pluribus Oratoriis priuatis, sed in vno tantum, vt constat ex stylo Romanæ Curia, omnibus noto: vt optimè obseruat Merolla in Theol. mor. 20. disp. 6. c. 8. dub. 22. n. 128. & idè testatur, cum quadam Marchionissa Domina multorum Castrorum petisset à Pontifice facultatem, vt posset facere coram se celebrare in Oratoriis priuatis suarum domorum existentium in dictis Castris, noluit Pontifex per vnum Breue id concedere: quare fuit necessarium tot Breuia expedire, quot erant Castra, seu Oratoria. Adde quod priuilegium celebrandi Missam in Oratoriis priuatis

privatis, maximè existentibus in domibus laicorum, est potius odiosum, quàm fauorabile quia est minus decens reuerentiæ debitæ huic sacrificio, vt bene inquit Suarez, tom. 3. in 3. disp. 88. sect. 6. ergo non est ampliandum sed restringendum.

4. Nec obstat dicere, quòd hoc priuilegium est personale, & ideo sequitur personam; ergo in quocumque loco priuilegiatus potest eo vti: sicuti ego dixi, quòd si v. g. quis ex Ciuitate Florentiæ iret ad habitandum Mediolani, possit virtute indulti concedentis Oratorium priuatum priuilegiato in Ciuitate Florentiæ, illo vti Mediolani; sic licitum erit in casu nostro priuilegium pro Ciuitate Florentiæ, quando priuilegiatus est, ruri illo vti, licet non sit Florentiæ. Respondet esse disparatam rationem inter vtrumque casum: nam in primo, quando quis desinit habitare Florentiæ, & proficiscitur Mediolanum ad habitandum, desinit habere Oratorium Florentiæ, sed tantùm habet Oratorium Mediolani: sed in secundo casu, de quo nunc est queritio, quando dominus est in villa, non desinit habere Oratorium Florentiæ; & sic habet simul, & in eodem tempore duo Oratoria, in quibus potest vti priuilegio: quod est contra mentem Pontificis, vt supra diximus, & contra praxim Curie.

5. Ad confirmationem de Episcopis, qui possunt etiam præter Oratorium Palatii, habere Oratorium in rure. Respondet, esse disparatam rationem inter casum, de quo loquitur, & casum Episcoporum, qui vbiicumque exstant, (vt infra videbimus) etiam extra Diocesium possunt habere Oratoria, celebrando, vel audiendo Sacram cum Altari portatili, ex cap. fin. de priuilegiis in 6.

RESOL. XXXII.

An priuilegiatus exigendi Oratorium in propria domo, possit exigere huius priuilegij exigere alterum ruri: in vna territorio eiusdem Ciuitatis? Ex par. 1. tract. 3. & Mil. j. Ref. 34.

§. 1. ¶ Go olim interrogatus de hoc casu, negatiuè respondit, vt patet in p. 9. tract. 1. ref. 22. sed postea Pasqualigus in 99. canon. centur. 1. q. 84. n. 3. affirmatiuam sententiam tenet, quia huiusmodi priuilegium personale est, vt constat ex illa clausula posita in Breui concessionis, Teque specialibus fauoribus, & gratiis prosequi volentes, quæ denotat priuilegium esse concessum personæ, intuitu eiusdem personæ. Priuilegium autem quod conceditur personæ, contemplatione eiusdem personæ, est personale, l. 1. ff. de acqu. qua. & est, & notant Gloss. cap. 1. 25. q. 2. in it. & in cap. de his que sunt à Prelatis, Bart. l. 1. n. 2. ff. de cons. princip. Aymon. conf. 239. n. 4. Alciat. resp. 203. num. 12. alias conf. 7. man. 16. lib. 4. 10. Ceteri tract. de primogenit. lib. 3. quest. 1. num. 3. Ruin. conf. 217. n. 15. in fine, col. 1. Barbosa l. quia tale, num. 5. ff. solito matrimonio Alexand. conf. 86. in it. lib. 1. Suarez lib. 8. de legibus, cap. 7. num. 10.

¶ Cum autem priuilegium personale sequatur personam, in omnibus ff. de regul. iuris, & c. priuilegium de regul. iuris in 6. sequitur, quod ille, cui est concessum priuilegium audiendi Missam in Oratorio priuato suæ domus possit frui priuilegio, siue sit in ciuitate, siue extra, in hoc, vel in illo loco, vbi habet domum, & proinde possit ibi erigere aliud Oratorium, quia erectio Oratorij est quod accessorium ad fructum priuilegij. Concesso autem principali, censetur concessa etiam accessoria, cap. prudentiam 6. si verò, de off. deleg. & notant Alber. l. cum principalis ff. de reg. iuris, Euerat. loco à concessione anteced. ad concess. cons. man. 2. Aymon. de antiquit. temporum part. 4.

num. 67. Et proinde concessa sepultura, cer ferat concessa etiam celebratio pro defunctis, vt notant Federicus, de Senis conf. 186. in it. & etiam delatio mortui processionaliter, vt notans, Oldrad. concess. l. 225. numer. 1. 4. ver. ultimo videtur. Tusch. litt. A, conclus. 77. num. 9. & 10.

3. Sed his non obstantibus, ego non recedo à sententia negatiua quam docui, & quam tenuit de hoc casu à me confusus olim dum viuèret Illustr. Marald. Secretarius Breuium SS. D. N. Innocentij X. qui bene de hac materia respondere poterat, cum praxim sciret, & mentem SS. D. N. nam dicta Breuia p̄t eis manus exhibant. Et ideo nostram sententiam inuenio nominatim contra Patrem Pasqualigum docere ne uisimè doctissimum, eruditissimumque Patrem Bardum in Select. lib. 10. q. 10. §. 9. n. 46. vbi & optimè hic distinguit, si ruri, verbi gratia erigatur aliud Oratorium, manente eo, quòd fuit erectum domi, vt in vtroque vi eiusdem priuilegij fiat Sacrum: secundò si domi destructo primo, erigatur ruri secundum: si in priori sensu sumatur difficultas, puro esse omnino reiciendam hanc sententiam, quamuis demus hoc priuilegium esse fauorabile, & non odiosum, quia mens Pontificis in concessione huius priuilegij est, vt vnum dumtaxat retineatur Oratorium ad hunc effectum: & praxis hoc manifestat, licet demus successiue plura esse posse: nunquam enim vidi, aut audiui virtute vnus tantum priuilegij sub hac consuetudine emanantis, plura Oratoria concessa esse, quæ actu existant, in quibus celebratur: si verò difficultas in secundo sensu sumatur, posita opinione quam superius vt probabilem sequuti sumus, pars affirmatiua erit admittenda: ex suppositione enim, quod priuilegium sit personale; vtique personam sequi debet.

4. Sed instabis, facta suppositione quod priuilegium istud sit personale, & consequenter vbiicumque vt probatum est, possit priuilegiatus Oratorium ad celebrandum erigere, nequit sufficiens ratio assignari, quare non valeat id fieri, dum ruri manet: videtur enim idem persistere mortuum, ob quod priuilegium concessum fuit, nempe qualitas personæ priuilegiate, eiusque spiritualis consolatio: hæc autem motiua ipsam personam vbiq; comitantur, diuturna autem, aut breuis habitatio magis in vno, quàm in alio loco, nihil videtur facere ad substantiam huius priuilegij.

5. Respondet, vt in prima conclusione statui, si in re hac spectemus stylum Curie, videtur esse necessaria noua concessio, quando priuilegiatus mutat habitationem: proinde vi eiusdem vnici priuilegij multò minus poterit aliud Oratorium ad celebrandum erigere in domo rurali: imò fictione iuris censetur in eadem ciuitate duo Oratoria habere apta ad Sacrum conficiendum, quod certum est fieri non posse: nam domus in suburbis, seu in continentibus, perinde est ac si esset intra mœnia ciuitatis, & præsertim in hac materia, in qua, vt ostendimus, priuilegium istud, vt potè odiosum, strictè est explicandum, & non ampliandum, & ideo licentiam erigendi Oratorium in vrbe Panormitana v. g. ita interpretari debemus, vt priuilegiatus in ipsa ciuitate, & in habitationibus continentibus, & prope ipsam urbem, nequeat nisi vnum tantum Oratorium ad hunc effectum erigere: restrictio autem ista non attenditur à nobis in ordine ad nomen ciuitatis, scilicet Panormi; quia vt sic magis ampliaretur significatio, si sub tali nomine comprehendamus non solum ciuitatem intra mœnia clausam, sed etiam contingas habitationes: sed attenditur in ordine ad erectionem Oratorij, & dicimus non tantum intra urbem, sed in suis quoque continentibus vnicum tantum posse Oratorium erigi.

6. Respon